

Navedene so vojaška oblastva na Kranjskem in vse drugo vojaštvo razvrščeno v pehoto, konjico, topništvo, itd. — Zabavni del nam podaja životopise dr. Jer. Zupanca, Bož. Rajč-a, Janez Šubic-a in Iv. Dolinar-ja, vsacega teh vidimo tudi na podobi. — Razgled po

svetu nam opisuje važne dogodke; končno je še dolga vrsta oznanil, med katerimi se nam priporočajo tudi znane nemškutarske tvrdke, katerih naj bi se drugo leto vendar v „Narodni koledar“ ne sprejemalo. To knjigo vsakteremu toplo priporočamo. F. T.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Ernestina Pribil-Kern †). Dekliška ljudska šola pri sv. Jakupu v Ljubljani je po kratki, mučni bolezni zgubila izvrstno učno moč, gospo Ernestino Kernovo. Pokojna je bila rojena v Ljubljani dne 12. prosinca 1854. l. Obiskovala je tukajšnjo samostansko šolo in sicer z jako dobrim uspehom. Dopršivša učiteljski izpit je bila imenovana 1871. l. za učiteljico. Službovala je najpred dve leti kot učiteljica in potem tudi kot nadučiteljica na dekliški šoli v Rudolfovem. Leta 1875. jo je imenoval visoki c. kr. deželni šolski svet podučiteljico in l. 1880. definitivno učiteljico na mestni dekliški šoli v Ljubljani. 19 let trudila se je tedaj pokojna na težavnem polju mladinske vzgoje ter si pridobila popolno priznanje svojih predstojnikov in ljubezen svojih učenk. Bila pa je tudi vselej ljubeznjiva koleginja. Toda pokojno je poleg prevelike pridnosti in spretnosti dičila še druga krepost, dičilo jo je zlasti dobro plemenito srce. Razumno je torej, da osemrazredna dekliška ljudska šola žalujoča pogreša umrlo gospo Ernestino Pribil-Kernovo. Naj v miru počiva! F. K.

Iz Ljubljane. Iz občnega zbora družbe sv. Cirila in Metoda. Konec.)

A žal! da uspeh dosedaj ni ugoden, kolikor se tiče skupička, ker družba si hoče zagotoviti le zaloznih in upravnih stroškov brez ozira na kak dobiček. Da bi to podjetje imelo še varnejšo podlago, neko glavnicu za izdavanje dobrih spisov, zaprosilo je vodstvo osobito iz tega obzira preslavni kranjski deželni zbor in veleslavni občinski svet deželnega stolnega mesta ljubljanskega. Ta dva visoka zastopa sta uslišala vodstveno prošnjo in slavni deželni odbor je naznanil, da je visoki deželni zbor družbi dovolil za leto 1890 podpore 1000 gld. in slavni mestni magistrat, da je občinski svet v isto svrhu podelil 400 gld. v dveh obrokih. Vodstvo se je potrdilvi prejem hvaležno zahvalilo visokima korporacijama, ki tako blagodušno podpirata kulturni razvoj naroda slovenskega. (Slava, slava!) — Knjižnica družbe sv. Cirila in Metoda je narasla od lanske skupščine za dva snopiča. IV. njen zvezek opisuje slovenski mladini „Junake“ skoro zgolj slovenskega pokolenja, može in žene, ki so se skazali junake ali junakinje ter so se borili in krv prelivali za „vero, dom, cesarja“.

V. zvezek je zagledal beli dan povodom odkritja spomenske plošče na rojstvenem domu vladike M. Ravnikarja, da se tudi naša mladina seznanj s tem

slovenskim pedagogom. Kritika se je v obče izrekla pohvalno. Ako vzamemo v poštev, da se je razpečalo in razširilo po Slovenskem od „Knjižnice družbe sv. Cirila in Metoda“ I. zvezka krog 8000, od II. 5000, III. 2000, IV. 3000 in V. zvezka do 2000 izvodov — torej skupno 20.000 izvodov, gospoda moja, smemo reči, da je družba — vkljub precej velikim denarnim žrtvam — dosegla lep uspeh, osobito če pomislimo, da se bodo — ker litera scripta manet — čitali njeni spisi, ko družbe več ne bo. Pri tej priliki si usoja vodstvo „Knjižnico družbe sv. Cirila in Metoda“ prav toplo priporočiti vsem načelnictvom, rodoljubom, duhovnikom, učiteljem, pisateljem itd. Ali zagleda več spisov beli dan, odvisno je od tega, kako se bodo razprodavali; s cela hvalne in zanimive tvarine takim zvezkom imam dosti v rokah.

Govorec o svojih knjigah ne smemo zamolčati neljube stvari, ki jo je nevednost ali pa zlobnost podtaknila naši družbi. V uradnih odlokih visokih c. kr. deželnih šolskih svetov se namreč nahaja kot od vis. c. kr. ministerstva za uk prepovedana knjžica, ki se naj izloči iz šolskih knjižnic, tudi „Tisočletnica Metodova“ kot izdana po naši družbi. Sam Bog si ga vedi, kako je to nastalo, ker brošura ima na svojem čelu naznanjeno, kdo jo je spisal in kdo jo izdal — izšla pa je še predno je bila ustanovljena naša družba. (Čujte, čujte!) Istotako pa je tudi vis. c. kr. deželni šolski svet koroški prepovedal sploh vse spise, ki jih izdaja naša družba, torej tudi „Životopisa Nj. Veličanstva presvetlega cesarja in njegovega praočeta Rudolfa Habsburškega“. (Začudenje). V očigled temu je moralo vodstvo v spoštljivi spomenici vso zadevo pojasniti Nj. prevzvišenosti g. ministru za uk in bogočastje, katero je osebno blagovolil izročiti državni poslanec kanonik K. Klun. Slavna skupščina! Lahko si mislite, odkod vse to izvira in s kakimi težkočami se ima boriti vodstvo, da družba ne pride v zadrege. — Kdor take spise, kakoršne je vodstvo izdalo, smatra za nevarne slovenski mladini — on, če sicer razume slovensko — čitajoč noče razumevati slovenskih teženj, in če je rojen Slovenec — smelo trdimo — da ni več pravi Slovenec. (Istina!)

Iz Ljubljane. Razpis častnih daril. Da bi pospešila razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje „Matica Slovenska“ po določilih Jurčič-Tomšičeve ustanove 300 goldinarjev častnega darila dvema povestima slovenskima in to: a) 200 gld. po-

vesti, obsezajoči najmenj 10 tiskovnih pól, in *b)* 100 gld. povesti, obsezajoči najmenj 5 tiskovnih pól.

Snov obeh povestima bodi zajeta iz zgodovine ali sploh iz življenja naroda slovenskega. Obe povesti morata biti pisani tako, da po obliki in vsebini svoji ustrezata umetniškim zakonom pripovedne književnosti ter poleg tega ugodita literarnim namenom „Matice Slovenske“.

Pisatelj, kateremu se prisodi častno darilo iz novec Jurčič-Tomšičeve ustanove, prejme vrhu tega za svojo povest še navadno pisateljsko nagrado, katere plačuje „Matica Slovenska“ po § 15. svojega pravičnega reda po 25—40 gld. za tiskovno póló.

Rokopisi naj se brez pisateljevega imena pošiljajo odboru „Matice Slovenske“ do **1. vinotoka 1891. l.** Pisateljevo ime naj se pridene rokopisu v zapečatenem listu, na katerem je zapisano dotično geslo.

Večkrat se je poudarjalo, da „Matica Slovenska“ podaja svojim članom premalo leposlovnega berila. S tem razpisom hoče Maticin odbor pokazati, da ga je resna briga, po vsi svoji moči pospeševati tudi razvoj leposlovnosti slovenske ter članom svojim podati v roko lepo zabavno knjigo. Zatorej se pa podpisani odbor tudi nadeja, da ga bodo pisatelji slovenski podpirali v njegovem trudu ter se častno odzvali njegovemu domoljubnemu pozivu.

V Ljubljani 31. vinotoka 1890.

Odbor „Matice Slovenske“.

Poziv slovenskim pisateljem! Odbor „Matice Slovenske“ se obrača do vseh rodoljubnih pisateljev slovenskih z iskreno prošnjo, da bi čim preje tem boljše postali kaj primernih doneskov za prihodnji „Letopis“.

Kakor letos se bodo sprejemali tudi v prihodnjem letu samo izvorni znanstveni in znanstvenopoučni spisi iz raznovrstnih strok človeškega znanja; vendar je zeleti, da bi častiti gospodje pisatelji svojim razpravam izbrali take predmete, ki ugajajo potrebam naroda slovenskega ter zaradi svoje splošne zanimivosti prijajo večini Maticinih društvenikov.

Rokopisi naj se pošiljajo najpozneje do konca sušca 1891. l. predsedništvu „Matice Slovenske“ v Ljubljani.

Po pravilih določena nagrada v „Letopis“ sprejetim spisom se boče izplačevala, kadar boče knjiga dotiskana.

V Ljubljani 31. vinotoka 1890.

V imeni „Matice Slovenske“:

Prvoosebnik:
Jožef Marn.

Odbornik:
Anton Bartel.

Iz okolice ljubljanske. Vesela novica, ki smo jo čitali po raznih časopisih, da je naš obče priljubljeni in spoštovani c. kr. okrajni glavar, gospod Ivan Mahkot, odlikovan od Njega Veličanstva presvetlega cesarja z naslovom in značajem vladnega svetnika, vradostila je tudi vse učiteljstvo ljub-

ljanskega šolskega okraja, katero že celih sedem let uživa srečo imeti toli priljubljenega in občespoštovanega gospoda okrajnega glavarja za svojega načelnika v šolskih stvareh. Naš velečastiti gospod c. kr. vladni svetnik Ivan Mahkot pridobil si je v teku sedmih let s svojim pravičnim, prijaznim in nepristranskim delovanjem našo ljubezen in spoštovanje. Vselej, kadar koli je bilo treba učitelja bodi si poučiti ali posvariti ga, storil je naš gospod glavar kot dober oče ter delal vedno na to, da se izvršuje zakon in vzdrži dobra disciplina med učiteljstvom v okolici ljubljanski. Učiteljstvo našega šolskega okraja je častilo že pisмено po svojem starosti Janezu Boršniku, gospodu c. kr. okrajnemu glavarju na njegovo odlikovanje ter ga prosilo, da bi tudi v prihodnje še žrtvoval svoje moči v prosep našega šolstva, kar boče tudi gotovo storil, ker ostane v svojem dosedanem delokrožji, kar nas učitelje okolice ljubljanske posebno veseli. Zatorej mu ključeno tudi v našem šolskem organu k njegovemu odlikovanju: „Bog nam ohrani in čuvaj velečastitega gosp. c. kr. vladnega svetnika Ivana Mahkota zdravega in čvrstelega še na mnogaja leta v prosep in povzdigo našega šolstva.“

Jeden v imeni učiteljstva ljubljanske okolice.

S Trate. (Razne šolske stvari. Da šolski pouk srečno uspeva, potreba je zraven dobre volje in temeljite znanosti učiteljeve, da tudi roditelji pomorejo pri šolskem napredku svojih otrok, ako niso taki kakor v našem kraji, ki bolj skrbe za živino, kakor za nedolžno deco svojo. Nekateri, ki sami nič neznajo, mislijo, da so otroci le za domače delo, tedaj že skrbe, da taki otroci pozneje s šolo prično, kakor je po zakonu, pa tudi dobro pazijo, da neizgreše dvanajstega leta. V tej reči jim posebno na pete bije gospod župnik, ki jim v svojih govorih pri vsaki priliki poudarja krščansko dolžnost roditeljev do svojih otrok posebno kar se tiče šole in domače vzreje. Ta tudi kot načelnik krajnega šolskega sveta skrbi še posebno za razne šolske potrebe, kar je vidno iz vsakoletnega proračuna, ki znaša vsako leto okoli 170 gld. Da se s tem veliko za šolo oskrbi učil in drugih potrebščin, mi ni treba poudarjati. V kakih dveh letih ne bo družih potreb, kakor zapisniki, bukvarna, drva, vzdrževanje šolskega poslopja in davki. Kar se predlaga, to se tudi sprejme, ker tudi drugi šolski svetovalci ne zavirajo. Posebna težava je še to, da so otroci s šestim letom še kaj majhni, slabotni in razven jezika kaj malo razviti. — Najbolj se napredek učencev spoznava po tem, koliko se krede v šoli porabi; to je, kako se vsakdanje naloge popravljajo. Ako bi ne imeli otroci kaj domačega šolskega dela, potem je precej kmet z besedo: „Saj se nič ne učé!“ Še posebno je to pri številjenji, kolikor več se računskih zvezkov porabi, toliko več bodo računjati znali in ako se jim kaj iz „Narodne šole“ zarad ubožčine ali zbog pridnosti podeli, potem se jim jezik zaveže govorečim: „Saj ti v šoli nič ne dajo!“ Skušati pa mora učitelj

pri vsi svoji dobri volji, da se darovana peresa, svinčniki, pisanke in risanke ne uporabljajo tako lepo in koristno, kakor lastna. Tudi tu mora človek skušati,

„da je dobrota sirota“. Dolgoletna skušnja uči, da kar se piše, to se naj bolj v spominu ohrani in človek toliko velja, kar v glavi ima. *L. Knjige — Trata.*

Društven vestnik.

Iz radovljiškega okraja. — Prvi koncert učiteljskega društva radovljiškega okraja vršil se je 19. listopada prav sijajno; udeležilo se ga je mnogo odličnega občinstva. Videlo se je pri tem koncertu, kako se zanimajo vsi stanovi za napredek šolstva, kajti počastili so nas s svojo navzočnostjo politični uradniki s preblagorodnim okrajnim glavarjem na čelu, zastopani so bili sodnijski, notarjatski in davkarski urad; pohvalno omeniti ni je duhovskega stanu, kateri se je v znatnem številu udeležil te produkcije. Opazil si župane, krajne šolske predsednike itd.; le jeden stan in to učiteljski stan nam oni večer ni delal časti, le jako malo jih je bilo prisotnih. To je žalostno! Opravičeni so vsekako gg. učitelji iz Bohinja radi prevelike oddaljenosti, zanimanje za našo stvar pokazali pa so vendar s tem, da so nam poslali telegram s nastopno vsebino: „Tovarišem, buditeljem narodne glasbe v prosepah šolstva krepki živeli!“ Medic, Rihtaršič, Andoljšek. — Večje udeležbe od strani učiteljstva pričakujemo gotovo pri drugem našem koncertu.

Nagovor predsednika, kratek a jedrnat, bil je z burno pohvalo sprejet. Zbori kakor tudi čveterospev so se peli izborno, in občinstvo je s viharnim ploskanjem pokazalo, kako se mu dopada dobro peta naša narodna pesem. Ugajala je posebno nova kompozicija „Občutki“, zbor s bariton solo od J. Aljaša. Gospod skladatelj pokazal nam je s to skladbo veliko nadarjenost v kompoziciji; priporočamo se mu, da nas večkrat s svojimi skladbami razveseli. — Solist, gospod Pianecki moral je zbog izvrstnega prednašanja in sonornega glasu prvi pesmi še drugo „Nedved-ovo — Zvezdi“ dodati.

Slavnostni govornik, g. Podkrajšek je v proslavo imendana presvetle cesarice Elizabete sledeče prednašal:

Slavno občinstvo! Častita gospoda! V neznanosti sobani, kjer čez leto in dan sedeva brezkrbna mladina, zbrali ste se danes v velikem številu, ter se odzvali vabilu našega mladega društva, ki je s tem prvim korakom v javnosti pokazalo svojo smer, idealno, kakor je tudi idealno in blagonosno stanovsko delovanje njegovih udov.

Ni še dolgo, odkar se je rodila misel, da se osnuje učiteljsko društvo za naš okraj, ni še dolgo, odkar je osnovalni odbor začel svoje delovanje in prav pred kratkim se je vršil v ravno teh prostorih prvi občni zbor mladega društva, ki je s prireditvijo prvega tega koncerta pokazalo svojo življenjsko moč, svojo energično voljo, obdržati se na površji.

Naše društvo goji blage namene. Podpirati hoče šolstvo materialno, in to s tem načinom, da bode s čistimi doneski zabavnih in pevskih večerov, koncertov itd. vpisovalo šole tega okraja ustanovnim udom šolskega društva „Narodna šola“. To društvo, ki tako blagodejno deluje že toliko let v korist naše ljudske šole, dajalo bode potem našim šolam šolskega blaga, ki se bode delilo med ubogo deco.

Uboge šolarčke hočemo torej podpirati in tem načinom unemati tudi njihove roditelje, naš priprosti narod za ljudsko šolo, za šolo, ki teži po tem, da izobrazuje naš ljud, da mu blazi srce, da ga vsposablja za življenje v najširjem pomenu besede.

Ljudska šola nareja si pot v srce roditeljev skozi srea otroška. Velevažno je to načelo za naše razmere, ker izvira mržna do šole in učitelja čestokrat tudi iz prevelike ubožnine.

Čim intenzivnejše bode torej naše delovanje, tem večji tudi uspeli pri ponku, tem večja ljubezen do šole — izvira vsega dobrega in koristnega.

Kolikiga pomena in kolike koristi pa je za vsako državo v narodno gospodarskem in političnem obziru na zdravi ljudski šolski podlagi izgojen narod, to ve nam povedati občna svetovna povestnica na vsakem listu, to veste ceniti pa tudi Vi, slavna gospoda, ki ste prihiteli v tolikem številu denašnji večer na ta prostor. Dejansko ste nam pripomogli izvrševati za-dajo, katero smo si zapisali na naš društveni prapor.

Slovenski ljudski učitelji smemo pa tudi ponosni biti na ta uspeh. Živa priča nam je, da je duh, ki prošinja nas, prodril v vse sloje človeške družbe, da ta duh narodne prosvete navdaja Vas in nas jednako močno.

To nam je pa tudi tešilo v svojem težavnem poslovanju. Zavest, da stoji na naši strani razumništvo, ki nas podpira v vsih naših težnjah, ki nam dejansko pomaga vresničevati naše namene, ta daje nam pogum da bodemo vstrajali do zadnjega dne življenja našega, delujoči za najbližji ideal človeštva, za njega izomiko.

Bili pa so časi, ko ljudski šoli ni bilo tako lahko izvrševati vzvišene te naloge, to je bil nje faktor, ljudski učitelj, pravi trpin ne le v šoli, temveč tudi izven šole.

Ni čuda, da je ljudstvo tavalo po temi, da ves priprosti narod ni vedel ničesa o dobrotah pametne vzgoje in pametnega pouka.

Toda obrnilo se je na bolje. Prišel je prevrat; prejšnji nazori o ljudski šoli in ljudskem učitelju so izginili, ostal je le spomin nanje, spomin, ki nas nav-